

تعیین جانمایی بندر صیادی سوزا مبتنی بر مطالعات فرآیندهای رسوبی

رضاپارسا^۱، احمدشانه‌ساززاده^۲، حسین اردلان^۳، علیرضا الهیار^۴

۱- کارشناس ارشد مهندسی سواحل و بنادر مهندسان مشاور فرادریاعروشه

۲- استادیار گروه مهندسی عمران دانشگاه اصفهان

۳- مربی گروه سواحل و بنادر مؤسسه تحقیقات آب وزارت نیرو

۴- مدیرکل سواحل و بنادر سازمان بنادر و دریانوردی

rparsa@aut.ac.ir

a.shanehsazzadeh@eng.ui.ac.ir

hardalans@gmail.com

خلاصه

بندر سوزا، از بنادر صیادی واقع در جنوب جزیره قشم، به دلیل انتخاب مکان نامناسب، متأثر از رسوب گذاری شدید صورت گرفته در دهانه و حوضچه بندر تقریباً بلااستفاده گردیده است. در این مطالعه به بررسی شرایط رسوبی منطقه ساحلی بندر سوزا و تعیین موقعیت مناسب جدید جهت ساخت بندری جایگزین پرداخته شده است. بدین منظور مطالعات جامعی بر کلیه پارامترهای اثرگذار در فرآیندهای رسوبی صورت گرفته است. بررسی و مقایسه تصاویر هوایی و ماهواره‌ای، شواهد محلی، تعیین جهت و شدت امواج و جریانات ساحلی و نهایتاً مدل‌های تجربی و عددی برآورد نرخ انتقال رسوب و تغییر خط ساحل در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفته است. سواحل سوزا در گستره‌ای کمتر از ۸ کیلومتر، از لحاظ فرآیندهای رسوبی و تغییرات خط ساحل دارای سه ناحیه قابل تفکیک می باشد. جهت تعیین مکان مناسب برای احداث بندر، تعیین دقیق رفتار رسوبی این نواحی ضروری است. از این رو بر اساس ارزیابی و تخمین ابعاد مختلف فرآیندها و مسائل رسوبی در محدوده طرح، موقعیت مناسب و بهینه از حیث فرآیندهای رسوبی جهت ساخت بندر جدید پیشنهاد شده است. باید توجه داشت یک محدوده نسبتاً کوچک ساحلی بسته به تاریخچه زمین ساختی، ریخت شناسی، وجود و یا عدم وجود منبع رسوبی و شدت و راستای امواج و یا جریان‌های ساحلی، ممکن است شاهد فرآیندها و عکس العمل‌های متفاوتی باشد. لذا هدف از این مقاله، ارائه نمونه و تأکید بر لزوم مطالعات کوچک مقیاس فرآیندهای رسوبی در حین بررسی و جانمایی بندر می باشد.

کلمات کلیدی: انتقال رسوب، تغییرات خط ساحل، جانمایی بندر، بندر سوزا، جزیره قشم.

۱. مقدمه

در مناطق ساحلی، تأثیر امواج و جریانات و همچنین تقابل رودها و دریا باعث تغییر در موقعیت خط ساحل و بطور کلی شرایط ساحل می‌شوند [1]. اغلب در سواحل بکر به دلیل پایداری نسبی شرایط، فرآیند مذکور با سرعت بسیار پایینی صورت می‌پذیرد. اگر تغییرات مصنوعی در طبیعت ساحل ایجاد گردد، روند طبیعی از حالت پایدار و ماندگار خارج شده و واکنش‌هایی جهت رسیدن به پایداری جدید در قالب رسوب گذاری و فرسایش به وجود می‌آید. ساخت بنادر، سازه‌ها و تأسیسات ساحلی به جهت تداخل در طبیعت ساحلی باعث برهم زدن پایداری فرآیندها شده و متعاقباً مسبب شروع یکسری فرآیند جهت رسیدن به تعادل جدید می‌شود. ممکن است شرایط آتی منطقه با عملکرد مطلوب سازه‌ها و تأسیسات ساخته شده مغایرت داشته و ایجاد مشکلاتی در بهره‌برداری مناسب از آنها نماید.

انتقال رسوب و تغییرات خط ساحل از عوامل مهم و مؤثر بر عملکرد مناسب بندر می باشند. بنابراین انتقال رسوب و رسوب گذاری/فرسایش دراز مدت ساحل بایستی در طراحی و بهره‌برداری پروژه‌های ساحلی مورد توجه قرار گیرد. از طرف دیگر، اگرچه هدف از اجرای پروژه‌های ساحلی حل مشکلات موجود و بهره‌برداری بهینه می باشد ولی در هر حال ایجاد مسائل و مشکلات پس از ساخت این پروژه‌ها در سواحل مجاور (اثرات جانبی) را نباید از نظر